

Tisková zpráva

Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2017

- ⊙ Necelá polovina (47 %) české veřejnosti je přesvědčena o tom, že přiznání k homosexualitě by nezpůsobilo potíže v soužití s ostatními lidmi v daném městě či obci. Oproti tomu 43 % občanů se domnívá, že by takovéto přiznání potíže způsobilo, nejčastěji jsou to lidé nad 60 let věku.
- ⊙ 37 % dotázaných uvedlo, že mezi jejich přáteli či známými je nějaký homosexuální muž či žena. 49 % respondentů nikoho takového mezi svými známými nemá.
- ⊙ Ohledně práv homosexuálních mužů a žen má největší podporu právo uzavírat registrované partnerství, které je součástí českého právního řádu. Podpořily ho zhruba tři čtvrtiny české populace (76 %).
- ⊙ 68 % lidí si myslí, že by homosexuálové měli mít právo na adopci dětí svého partnera či partnerky, 52 % podporuje jejich právo uzavřít sňatek a 51 % dotázaných si myslí, že by homosexuálové měli mít právo na adopci dětí z institucionální péče.
- ⊙ Uvedená práva homosexuálů častěji podporují respondenti ve věkové kategorii 15 až 29 let, respondenti hodnotící svoji životní úroveň jako dobrou a lidé spokojenější se svým životem. Lidé, kteří všechna sledovaná práva podporují, rovněž častěji uváděli, že mají mezi homosexuálními muži nebo ženami přátele a že by přiznání k homosexuální orientaci podle jejich názoru nezpůsobilo člověku v místě jejich bydliště potíže.

Zpracovala:

Lucie Černá

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 584

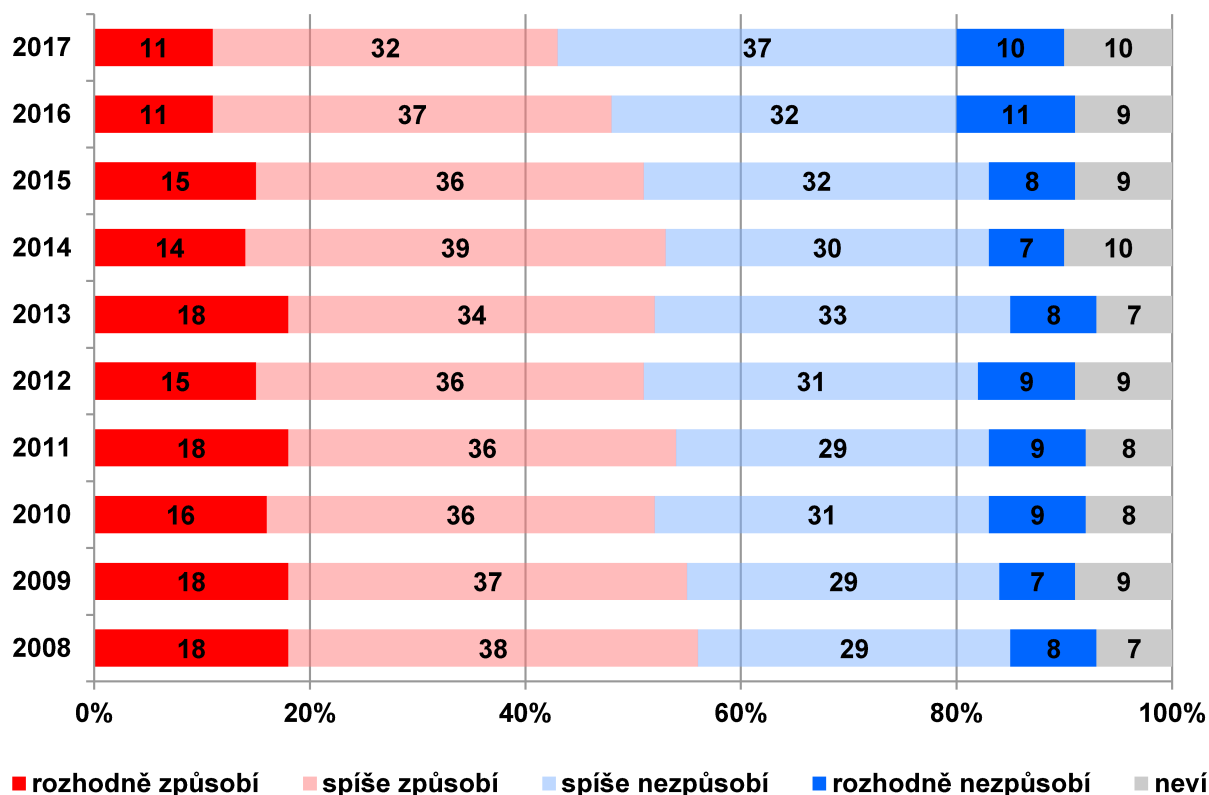

V květnu 2017 byl do pravidelného šetření Naše společnost zařazen blok otázek týkající se tolerance české společnosti vůči homosexuálně orientovaným mužům a ženám. Zároveň byly zjišťovány postoje občanů k tomu, zda by lidé s homosexuální orientací měli mít právo uzavřít registrované partnerství, uzavřít sňatek, adoptovat děti z „ústavů“ – tzv. dětských domovů a adoptovat děti svého partnera či partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí.

Mínění o toleranci české společnosti k homosexuálně orientovaným mužům a ženám bylo zjišťováno pomocí otázky zaměřené na reakci sociálního okolí respondenta. Dotázaní se vyjadřovali k tomu, zda by ve městě či obci, kde žijí, přiznání homosexuality způsobilo potíže v soužití s lidmi. Jak je patrné z grafu 1, zhruba dvě pětiny lidí (43 % - součet odpovědí „rozhodně způsobí“ a „spíše způsobí“) se domnívají, že by takovéto přiznání způsobilo potíže, oproti tomu necelá polovina (47 %) si myslí opak.

Srovnání s hodnotami z dřívějších měření ukazuje, že názor, že by přiznání homosexuality způsobilo potíže, oproti loňskému šetření mírně oslabil, a to konkrétně v kategorii „spíše způsobilo“, kde došlo k poklesu o 5 procentních bodů. Oproti tomu vzrostlo zastoupení odpovědi „spíše nezpůsobilo“, a to rovněž o 5 procentních bodů. Celkově mínění o tom, že by přiznání k homosexuální orientaci znamenalo pro člověka v místě jeho bydliště určité potíže, oslabil od roku 2008 o 13 procentních bodů a naopak názor, že by rozhodně nebo spíše nebylo zdrojem potíží, o 10 procentních bodů posílil.

Graf 1: Způsobí přiznání k homosexualitě potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě či obci?¹

Zdroj: CVMM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza odhalila některé rozdíly v závislosti na sociodemografických charakteristikách populace. O tom, že přiznání k homosexualitě by rozhodně způsobilo potíže, jsou statisticky významně častěji přesvědčeni lidé starší 60, lidé přiklánějící se k levicové politické orientaci, respondenti hodnotící svoji životní úroveň jako špatnou a lidé, kteří uvedli, že jsou nespokojeni se svým životem. Protikladné mínění, že by přiznání k homosexualitě potíže nezpůsobilo, naopak častěji zastávají lidé s dobrou životní úrovní, lidé celkově spokojení se svým životem, ti, kteří mezi svými přáteli nebo známými mají homosexuálního muže nebo ženu, pravicově orientovaní lidé a respondenti, kteří uvedli, že jsou nevěřící.

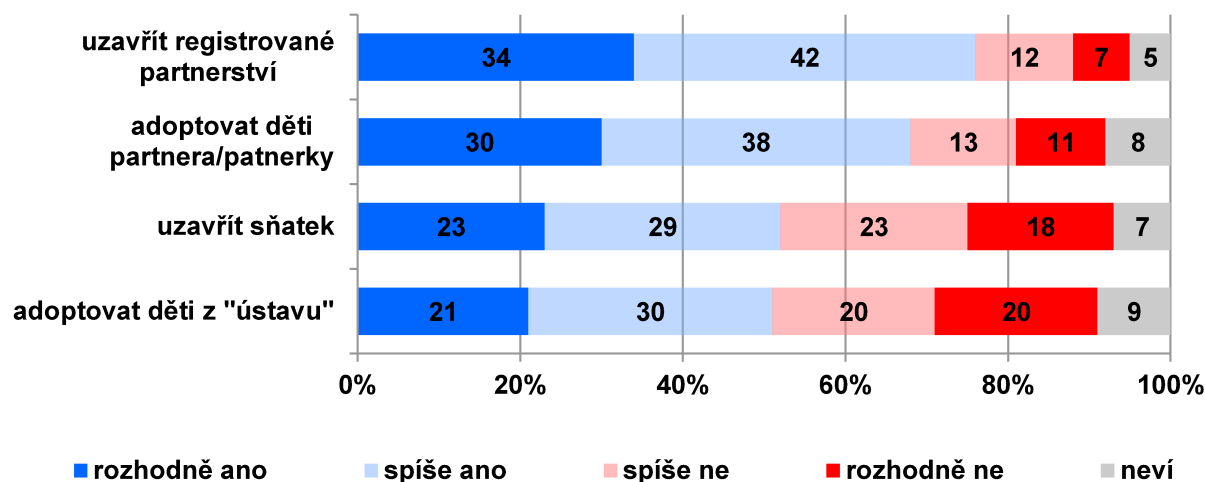
V šetření byla položena třídící otázka, která zjišťovala, zda respondent má přátele nebo známé mezi homosexuálními muži nebo ženami.² 37 % dotázaných na tuto otázku odpovědělo kladně, 49 % záporně a 14 % zvolilo odpověď „nevím“. Oproti loňskému roku se snížil počet těch, kteří uvedli, že mezi jejich přáteli či známými nejsou homosexuálové, a to o 6 procentních bodů. Oproti tomu o 5 procentních bodů vzrostlo zastoupení odpovědi „nevím“.

V červnovém výzkumu jsme se dále zajímali o to, jak se čeští občané staví k některým právům homosexuálních mužů a žen (viz graf 2).

¹Znění otázky: „Přestavte si, že se někdo ve Vašem městě či obci přizná ke své homosexuální orientaci. Domníváte se, že to mu to způsobí, nebo nezpůsobí potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě nebo obci?“ Varianty odpovědi: rozhodně způsobí, spíše způsobí, spíše nezpůsobí, rozhodně nezpůsobí.

² Znění otázky: „Je mezi Vašimi přáteli nebo známými nějaký homosexuální muž nebo žena?“ Varianty odpovědi: Ano, ne.

Graf 2: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo...³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zhruba tři čtvrtiny dospělé populace (76 %) uznávají v českém právním řádu kodifikované právo homosexuálů uzavřít registrované partnerství. Proti tomu, aby bylo homosexuálním mužům a ženám umožněno registrované partnerství uzavírat, se v našem výzkumu postavila necelá pětina dotázaných (19 %). V názoru na právo osob stejného pohlaví uzavřít sňatek je česká veřejnost méně jednoznačná, i když i zde rovněž převážil souhlas nad nesouhlasem, když souhlas s ním vyjádřilo 52 % oslovených, nesouhlas 41 %.

Převahu souhlasných odpovědí jsme zaznamenali také v případě adopce dětí partnera/partnerky, s nimiž daný člověk žije a na jejichž výchově se podílí. Takové právo by homosexuálním mužům a ženám přiznalo skoro sedm desetin české veřejnosti (68 %), proti tomu se postavila necelá čtvrtina dotázaných (24 %). Rovněž v případě adopce dětí z institucionální péče, tedy z tzv. dětských domovů, mírně převážilo souhlasné stanovisko, když odpověď rozhodně či spíše ano zvolilo 51 % dotázaných, rozhodně či spíše ne pak 40 % občanů.

Podpora všech sledovaných práv homosexuálů je obecně častější mezi lidmi ve věkové kategorii 15 až 29 let, respondenty hodnotícími svoji životní úroveň jako dobrou a lidmi spokojenějšími se životem. Lidé, kteří všechna sledovaná práva podporují, rovněž častěji uváděli, že mají mezi homosexuálními muži nebo ženami přátele a že by přiznání k homosexuální orientaci podle jejich názoru nezpůsobilo člověku v místě jejich bydliště potíže. Napříč vzdělanostními skupinami se u většiny práv neprokázaly významné rozdíly, pouze právo uzavřít registrované partnerství častěji podporovali lidé se středním vzděláním s maturitou či s vysokoškolským vzděláním.

Mezi odpůrce všech sledovaných práv se častěji zařadili dotázaní hodnotící svou životní úroveň jako špatnou, lidé hlásící se k levicové politické orientaci, a respondenti starší 60 let. Odpůrce všech sledovaných práv rovněž častěji uváděli, že mezi homosexuálními muži a ženami nemají žádné přátele, ani známé a že přiznání k homosexuální orientaci by podle jejich názoru člověku v místě bydliště způsobilo potíže. Slabší podporu uvedených práv pak deklarovali lidé s římskokatolickým náboženským vyznáním.

³ Znění otázky: „Myslíte si, že homosexuální ženy a muži by měli mít právo: a) uzavřít sňatek, b) uzavřít registrované partnerství (odlišné od manželství), c) adoptovat děti z „ústavů“ – tzv. dětských domovů, d) adoptovat děti svého partnera/své partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí?“ Varianty odpovědi: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Tabulka 1: Homosexuální ženy a muži by měli mít právo... (časové srovnání v %)

	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
uzavřít registrované partnerství	61/30	69/24	75/19	73/23	72/23	72/23	75/21	72/23	73/23	74/22	74/21	76/19
uzavřít sňatek	38/51	36/57	38/55	47/46	49/45	45/48	51/44	51/44	45/48	49/47	51/43	52/41
adoptovat děti	19/70	22/67	23/65	27/63	29/60	33/59	37/55	34/57	-	-	-	-
adoptovat děti partnera/partnerky	-	-	-	-	-	-	-	-	58/32	59/33	62/29	68/24
adoptovat děti z institucionální péče	-	-	-	-	-	-	-	-	45/48	44/49	48/43	51/40

Poznámka: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“ a součtem odpovědí „rozhodně ne“ a „spíše ne“. Dopočet do 100 % u jednotlivých položek v každém roce tvoří odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Časové srovnání s předcházejícími výzkumy nabízí tabulka 1. Z ní je zřejmé, že názor na právo na registrované partnerství je od roku 2008 velmi stabilní. Od roku 2009 totéž platí o názoru na uzavření sňatku, který sice mírně kolísá, ale pohybuje se na přibližně stejné úrovni a zastoupení jeho příznivců i odpůrců zůstává poměrně vyrovnané.

V letech 2005 až 2013 jsme se opakovaně ve výzkumech ptali na souhlas s právem homosexuálních žen a mužů adoptovat děti, od roku 2014 zkoumáme zvlášť postoje k adopcím dětí partnera či partnerky a zvlášť k adopcím dětí z „ústavu“, tzv. dětských domovů, pozitivněji přitom občané vnímají adopci dětí partnera či partnerky, kterou aktuálně podporuje 68 % českých občanů. V případě obou druhů adopcí jsme od minulého šetření zaznamenali nepatrný pokles nesouhlasných odpovědí, a to o 5 procentních bodů v případě adopce dětí partnera či partnerky a o 3 procentní body v případě adopce dětí z institucionální péče, což je posun pohybující se na hranici statistické chyby. Během doby, kdy CVVM takto otázky pokládá, stoupl počet souhlasných odpovědí ohledně práva adoptovat děti partnera či partnerky o 10 procentních bodů, v případě adopce dětí z institucionální péče to bylo o 6 procentních bodů. Podíl nesouhlasu ve stejném období v obou případech poklesl shodně o 8 procentních bodů.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>8. 5. - 18. 5. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1019</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>248</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.114, OV.115, OV.180</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ov170608</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>8. června 2017</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Lucie Černá</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |